

קונטרס

פרשת מטות

שנאמרו על ידי

ב"ק אדמו"ר שליט"א

מהאלמין

הוצאה שני'

*

ה'תשנ"ז

בלתי מוגה

הוצאת אור יחזקאל

ברוקלין, נוא יארק יע"א
שנת תשנ"ז לפ"ק

פרשת מטות

- א -

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה' (ל, ב)

- א -

הנה אמרו חז"ל (סוטה דף י"ד ע"א): מפני מה נתאוה משה רבינו ליכנס לארץ ישראל, וכי לאכול מפריה הוא צריך או לשבוע מטובה הוא צריך, אלא כך אמר משה, הרבה מצוות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בארץ ישראל, אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי, ע"כ.

והנה איתא בספרים הק', שפירוש "יתקיימו כולן על ידי" הוא, שמשה רבינו ע"ה רצה ליכנס לארץ ישראל כדי לפעול שגם בניי יקיימו את המצוות התלויות בארץ בבחינה ובמדריגה כמו שמשה עצמו הי' מקיימן אילו הי' נכנס לארץ.

וני"ל, דאף שבפעל לא נכנס משה רבינו לארץ, אעפ"כ כיון שדברי צדיקים קיימים לעד, לכן בודאי שגם בקשה זו של משה רבינו ע"ה, ובפרט בקשה באופן של תאוה ("נתאוה משה רבינו כו"י), בודאי שהתקיימה (עכ"פ מקצת ממנה), ובודאי פעל משה רבינו בבניי גם לאחרי מיתתו שיהי' אצלם קיום המצוות מעין שרצה לפעול בהם.

- ב -

ויובן זה בהקדם דהנה איתא בתיקונים (תיקון ס"ט דף קי"ב רע"א) אשר **אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא, בכל צדיק וחכם דמתעסק באורייתא**, ואיתא בסי' תניא קדישא (פמ"ב), שבכל דוד ודור יורדין ניצוצין מנשמת משרע"ה ומתלבשין בגוף ונפש של חכמי הדור עיני העדה ללמד דעת את העם כו'. וכמרומוז גם בש"ס בכ"מ (שבת ק"א ע"ב, סוכה ל"ט ע"א, ביצה לח ע"ב, חולין צ"ג) שאמרו על

התנאים והאמוראים "משה שפיר קאמרת", ופי' רש"י??

וזהו שע"י הרועה נאמן שבכל דור, בחינת משה שבדור, על ידו פועל משה רבינו ע"ה באנשי הדור שיקיימו את מצוות ה' בכלל, ושיקיימו אותם בבחינה ומדריגה שמשה רצה שייקמו אותם.

- ג -

והנה התורה היא נצחית ותמידית, וזהו **וידבר משה אל ראשי המטות**, היינו אשר משה רבינו ע"ה דיבר אל ראשי המטות שבדורו, וכן חכמי הדור, שהם אתפשטותא דמשה בכל דור ודור מדברים **לבני ישראל** שבדורם, **לאמר** לדורות אחריהם, **זה הדבר אשר צוה ה'**, שיקיימו את מצוות ה' באופן כזה שמשה רבינו ע"ה מלמדם לקיימם, היינו באופן ובבחינת שהוא מראה להם ("מראה באצבעו ואומר זה"), היינו בבחינתו כפי שמשה רבינו ע"ה רצה לקיימם ("שיתקיימו כולן על ידי").

ובזה נתקיים במשה רבינו ע"ה גם מה שאמרו חז"ל (אבות פ"ד מ"ה) "הלומר תורה על מנת ללמד, מספיקין בידו ללמוד וללמד, והלומד על מנת לעשות, מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות", כי עי"ז שראשי המטות שבכל דור מזרזין את בני ישראל שבדורם לקיים את המצוות, הרי זה כאילו משה רבינו עומד ומדבר עתה לבני ישראל ומוסר להם את דבר ה'.

- ד -

ובזה יובן גם מה שמסיים במס' סוטה שם: "אמר לו הקב"ה, כלום אתה מבקש אלא לקבל שכר", והקשה בחדא"ג מהרש"א שם, "דהיאך קאמר שהי' מבקש לקיים המצוות כדי לקבל שכר עליהן, הא אמרינן אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס", עיי"ש מה שתירץ בזה.

אך עפ"י הנ"ל יש לומר, שלא היתה כוונת משה (רק) קבלת שכר, כ"א שקיום המצוות של בני ישראל בארץ

ישראל יהי בבחינתו ומדריגתו של משה.

- ה -

ובזה יובן גם מה שממשיך בגמי' שם, שאמר לו הקב"ה, **"מעלה אני עליך כאילו עשיתם**, שנאמר (ישעי' נ"ג) לכן אחלק לו ברבים כו", ומבאר בחדא"ג מהרש"א כאן, **"דהיינו אחלק לו שכר בכלל הרבים שבאו לא"י, ודימה לו השכר הזה לשלל שהוא דבר שלא טרח בו אלא אחרים עשאוהו, כן תקבל שכר כאילו עשית על דבר שלא טרחת בו אלא אחרים שיבואו לשם"**.

אבל עפ"י הנ"ל הרי השכר שמקבל משה על עשיית המצוות התלויות בארץ ישראל, הוא לא רק על **"דבר שלא טרח בו אלא אחרים עשאוהו"**, כי קיום המצוות של בני ישראל שנכנסו לארץ ישראל אז, וכן קיום המצוות של בני ישראל בדורות הבאים, הכל הוא בכחו של משה רבינו, ע"י אתפשטותא דמשה שבכל דור.

- ו -

ובזה יובן גם פירוש הפסוק שאמר משה רבינו ע"ה (ואתחנן ד, ה) **"ראה לימדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר ציוני ה' אלקי לעשות כן בקרב הארץ אשר אתם באים שמה לרשתה"**, דמלבד פירוש הפשוט **"לעשות כן בקרב הארץ אשר אתם באים שמה לרשתה"** קאי על בני ישראל הנכנסים לארץ ישראל, הנה **"קאי גם על משה רבינו ע"ה בעצמו"** דאף משה רבינו בעצמו לא קיים את המצוות התלויות בארץ, אעפ"כ, כיון שקיום מצוות התלויות בארץ ע"י בני ישראל שנכנסים לארץ הוא בכחו של משה רבינו ע"ה, רעיא מהימנא, וכן בכל דור ודור ע"י אתפשטותא דמשה שבכל תלמיד חכם, לכן נחשב כאילו קיימם משה רבינו בעצמו, ודו"ק.

- ב -

**וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה
הדבר אשר צוה ה'**

- א -

הנה יש לדקדק שפתח בלשון **וידבר**, שהוא לשון קשה (דאין דיבור בכל מקום אלא לי קשה - רש"י בהעלותך יב, א), וסיים בלשון **לאמר**, שהוא לשון רכה (פרש"י יתרו יט, ג) ולשון **תחנונים** (אין אמירה בכל מקום אלא לי תחנונים - רש"י בהעלותך שם).

ואפשר לפרש, דכאשר משה רבינו מדבר אל ראשי המטות, אז מדבר אליהם בלשון קשה, **וידבר משה**, אבל כאשר ראשי המטות מוסרים את דבריהם לבני ישראל, אז צריך להיות **לאמר**, בלשון רכה ותחנונים.

- ב -

והנה איתא בתיקונים (תיקון ס"ט דף קי"ב רע"א) אשר **אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא**, בכל צדיק וחכם דמתעסק באורייתא, וכנ"ל בדברינו (אות א' ס"ק ב') שבכל תלמיד-חכם שבכל דור ודור יש בו ניצוץ מנשמת משה רבינו ע"ה.

והנה התורה היא נצחית בכל דור ודור ובכל זמן, וזהו **וידבר משה**, אשר משה רבינו ע"ה מדבר גם עתה בכל עת אל ראשי המטות, אשר בבואם ללמד לבני ישראל תורה ומצוות, הנה יהי זה באופן של **לאמר**, באמירה רכה ותחנונים.

וגם כאשר ראשי המטות באים להוכיח את בני דורם, הנה גם אז יעשו זאת באופן של **לאמר**, בלשון רכה ובדברי תחנונים, ולא בדברים קשין כגידין, ורק לאמר להם זה **הדבר אשר צוה ה'**, היינו למסור להם דברי השי"ת כמו שהם.

- ג -

ודוקא עיי שיאמרו להם בלשון רכה, עיי דוקא יפעלו אצל השומעים שישמעו וייראו, כי "דברי חכמים בנחת נשמעים". כי אם ידברו אליהם בלשון קשה ודברים קשין כגידין, ובפרט אם ידברו אליהם בכעס (בייזערן זיך אויף זיי), אז לא רק שלא יפעלו הדברים אצל השומעים, אלא יתירה מזו עיי יגרמו שהשומעים יבואו להלעיג על דברי החכמים, אשר המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת (עירובין דף כ"א ע"ב), ועיי יבואו גם לבזות את התלמידי חכמים המוכיחים אותם (אף שלא בפניהם), אשר המבזה תלמיד חכם הוא אפיקורס (סנהדרין דף צ"ט). ועד כדי כך צריכים לנהוג לפני הת"ח בכבוד ראש, שאפילו המבזה חבירו בפני תלמיד חכם הוא ג"כ אפיקורס (סנהדרין שם), כי את ה' תירא בא לרבות באותה יראה את התלמידי חכמים (קידושין דף ל"ט).

ודבר זה גורם גם מה שיש הרבה בדור הזה, גם בן היראים והחרדים אשר לדאבונו נפלט מפייהם "מאי אהנו לן רבנן" וכו'. ויש הרבה בדור הזה המזלזלים ברבנים מסויימים - אם בגלל שלדעתם הם מחמירים יותר מדאי, או מפני שלפי דעתם הם מקילים יותר מדאי, אשר צריך לדעת, שהפוער פיו הנה הוא מאבד חלקו לעולם הבא, כמבואר ברמב"ם (הלי' תי"ת פ"ו הלכה י"א).

וראה מה שכתב בשו"ת מהרי"א אסאד (יו"ד סימן קט"ו) על מעשה שרב אחד פסק להקל באיסור דרבנן, וחכם אחר ערער וקנטר כנגדו, וכתב שם תוכחה לרב המבזה, כי כבוד תלמיד-חכם מדאורייתא ודוחה האיסור מדרבנן. והמהרש"ם הביאו בפתיחתו לדעת תורה, וכתב שם שמזה תוכחה מגולה על אלו המזלזלים בכבוד הורים ומורים, עיי"ש. ולפי מאמר התיקונים בהקדמה (דף ז' ע"ב) דברא צריך למיפלח לאבוי ולאמי ולמעבד לגרמי לגבייהו כעבד ושמש וכורסייא ומצב תחותייהו יעו"ש, מי הוא אשר יאמר דקיים מצות כיבוד אב ואם כתיקונה, ומה שהתינוק מכה בדדי אמו עתיד ליתן את הדין, כמו שכתב מוה"ר אגדת

אליהו במסכת פאה, עיי"ש.

- ד -

והנה האמור לעיל שדברי הת"ח צריכים להיות באופן ד"בנחת נשמעים", יובן ע"פ המבואר בתענית פרק ג' דלעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהי קשה כארץ, ומבואר בזה בשה"ק דהדמיון ד"קנה" הוא על שם "קנה חכמה קנה בינה", ועיי"ז זכה ה"קנה" שיכתבו בו דברי תורה. וגם אמרו בברכות פרק הרואה: הרואה קנה בחלום, יצפה לחכמה. גם אמרו בזוה"ק (באידרת נשא), דמי שהוא קשה עורף, אין בו תורה, יעו"ש. לכן שפיר בא הדמיון שיהא רך כקנה, לרמוז דאם הוא רך זוכה לקנה חכמה.

וכל זה יכולים ראשי המטות לגרום לבני ישראל על ידי זה שהם מוכיחים בשער ע"י דיבור קשה וכדומה. וזהו שאמר זה הדבר אשר צוה ה', שהשי"ת צוה שתהי' התוכחה בלשון "לאמר", באמירה רכה, ודו"ק.

